

Martin Fehr Therkildsens tale ved Røsts modtagelse af højskolepædagogisk pris

Taler

Martin Fehr Therkildsen
Projektleder, Røst

Dato

15. marts 2024

Sted

Askov Højskole

Omstændigheder

Talen blev holdt på Askov Højskole, da talerskolen Røst modtog Højskolepædagogisk pris.

- 1 Ja, en talerskole skal selvfølgelig have en takketale klar når vi vinder en pris. Så den får I her.

- Tusind tak for prisen. Den er vi overordentligt glade for. Vi er kommet i
5 særdeles fornemt selskab med de andre, tidligere modtagere af højskolepædagogisk pris – folk vi ser op til og er inspirerede af.

Tak for anerkendelsen af vores arbejde. Tænk sig at vi er med til at *inspirere den højskolepædagogiske praksis*. Det er vi virkelig stolte af.

- 10 En særlig tak skal lyde til alle unge der gennem tiden har taget ordet ved vores talerstol. Jer undervisere der har oprettet valgfag på højskolerne. Og jer der deltager i vores arrangementer.

I kommer med jeres nysgerrighed, åbenhed og tillid. I skaber Røst.

- 15 Selvom jeg som udgangspunkt ikke synes vi skal holde tale om det vi fortryder, så er der en ting jeg fortryder ret meget.

- 20 Det er at jeg ikke tog på højskole. Jeg er friskole-barn, efterskole-barn, men højskole blev det ikke til. Desværre.

Heldigvis har jeg så gennem vores arbejde i Røst haft en anledning til at komme ud og mærke livet på landets højskoler. Og jeg har været vidt omkring;

- 25 Vallekilde, selvfølgelig, og Uldum, Silkeborg, Egmont, Grundtvigs, Krogerup,

Ry, Snoghøj, Testrup, Vraa, Suhrs, Nørgaards, Hadsten, Rønne, Vejle, Roskilde Festival Højskole, Johan Borups, Brenderup, Brandbjerg, Vestjyllands – og nu; Askov Højskole. Så jeg har taget revanche og tør (næsten) kalde mig selv et højskolemenneske.

De besøg har været en stor fornøjelse. Det har været en fornøjelse at møde de lærere, de elever og de forstandere som former livet på højskolerne.

I har en nysgerrighed på hinanden, en nysgerrighed på udviklingen af jeres højskole – og en nysgerrighed på hvad det kan... – dét der med at rejse sig op og tage ordet.

At dele hvad vi har på hjerte med hinanden.

40

På mange måder er det at tale foran en forsamling en grundsten i højskoletilværelsen. Forstanderen der byder velkommen, lærerne der holder morgensamling, eleverne der holder morgensamling. Meddelelser efter frokost om hvorfor vi skal møde op til sauna-aften, strikke-marathon eller sankning i skoven.

45

Ved siden af mit arbejde i Røst underviser jeg i retorik på Københavns Universitet. Og her skal de studerende holde en øvelsestale som en del af undervisningen.

50

Til den øvelsestale skal de vælge en situation ude i den virkelige verden hvor de kunne forestille sig at holde deres tale.

Det har mange af dem svært ved. Det er svært for dem at forestille sig et sted, hvor det ville være bare nogenlunde naturligt og meningsfuldt for dem at rejse sig op og tage ordet.

55

Men for de studerende som har gået på højskole, dér virker det problem ikke helt så stort.

60

Mange af dem kan godt se for sig at de holdt en tale på deres højskole. Gammel elev-weekend. Et gæsteforedrag. En temaaften. Et debatarrangement.

Højskolelivet er et liv med ord. Højskolerne forstår hvad talen kan.

Og denne begejstring for talens potentiale er også det som startede Røst tilbage i 2016, da det opstod som et samarbejde mellem museet KØS i Køge, Vallekilde Højskole hvor Pia arbejder og Ungdomsbureauet hvor jeg arbejder.

70 Vi voksede ud af en nysgerrighed på hvad der ville ske hvis unge tog ordet og talte om lige det de havde på hjerte. Vi kunne se en demokratisk skævvridning. Det var de samme typer der igen og igen stod på landets scener og talte højt. Vi ville styrke den yngre generations retoriske og demokratiske selvtillid og skabe rum hvor vi opmærksomt lyttede til hinanden.

75

For vi insisterer på at vi bliver klogere på hinanden når vi lytter til hinanden. Men for at kunne lytte til hinanden skal der skabes rum til det møde. Og det rum kan være svært at træde ind i. Særligt som ung, uprøvet taler.

80 Nogle mennesker har et naturligt anlæg for at stille sig op og tale foran en forsamling.

Men for de fleste af os kræver det værktøjer, støtte, øvelse, feedback – og vigtigst af alt – et fællesskab som står klar når det gælder.

85 Det fællesskab finder vi på højskolerne. Her kan eleverne melde sig til et valgfag. Famle sig lidt frem – prøve noget af – få støtte og sparring af sit hold og sin underviser. For så at holde sin tale for holdet. Så for hele højskolen. Og måske for en endnu større gruppe til Grundlovsdag, et Røst-arrangement eller en gammel elev-fest.

90

Den pædagogiske, retoriske trappestige der går fra det meget trygge og med små skub ud i det mere grænseoverskridende er kernen i vores arbejde og her er højskolelivet og højskolestrukturen en eminent demokratisk øvebane. Og derfor er vi så glade for det samarbejde vi har med så mange af jer.

95

I det hele taget er vi glade for at samarbejde i Røst og rækker både ud og tager imod invitationer. De seneste år har vi arbejdet tæt sammen med Museum Kolding om at skabe liv og nye traditioner på det historiske sted Skamlingsbanken. Og har bl.a. haft elever fra Uldum Højskole til at holde tale
100 på stedets karakteristiske talerstol.

På den talerstol, skabt i sten, er indhugget hvad Grundtvig så poetisk har formuleret: “Ordet – det er guddoms-underværket, det er folke-kendemærket”.

Som Grundtvig siger, skal folkelig dannelse ske gennem ånden og det levende ord, ikke være gemt væk i støvede bøger.

110 Intet ondt ord om bøger – jeg har selv for nylig læst om Grundtvigs tanker i en bog.

Men det levende ord, det mundtlige rum kan noget særligt. Det kan vække en gnist i taleren og starte en ild hos dem hun taler til. I Røst tror vi på talen. På talens vedvarende relevans. På det levende ord som et underværk og et
115 kendetegn for folket.

Der er en uforlignelig nerve i vores ord, når der er øjenkontakt, vejrtrækning, pauser, armbevægelser, grin, klapsalver og tårer. Der er noget på spil. Men netop fordi der er noget på spil, er der mange der slet ikke tør sige noget. Det kan føles
120 utrygt og grænseoverskridende.

Men sådan bør det ikke være. Alle unge skal have modet til at tage ordet, og erfaringerne fra tidligere Røst-forløb viser, at når unge får redskaber, støtte og sparring i forbindelse med at tage ordet, kan oplevelsen styrke deres retoriske selvtillid og visheden om, at deres ord har vægt.
125

Og I forstandere skal selvfølgelig blive ved med at tage ordet. Det skal I lærere også. Men I skal også huske på at I har gjort det mange gange. Det er en muskel i har trænet og styrket. Det har mange af jeres højskoleelever ikke. De kommer fra en primært skriftlig undervisningskultur hvor de har skrevet og læst, skrevet og
130 læst. Men mundtligheden er ikke en opbygget færdighed hos mange af dem. Men det kan det blive. Ved at de får støtte og gode råd til at formulere sig mundtligt. Ved at blive opfordret til at tage ordet.

135 Så spørg jer selv: Hvem tager ordet på jeres højskole?

Vi holdt for nylig et arrangement med det Kongelige Teater i Operaens smukke foye. Vært ved arrangementet var skuespiller Kristoffer Eriknaer og da vi smalltalker med ham backstage fortæller han at han har hørt mange sige at “Røst har gjort noget godt for dem”. Min kollega – som tydeligvis tror det er en
140 høflighedsfrase udfordrer ham og spørger: “hvem har fortalt dig det?” – og han svarer at det er når han taler med højskolemennesker.

Til selv samme arrangement som Kristoffer var vært på, havde vi en pianist med

145 til at spille for til fællessang. Kresten, (som var med her på højskolen, men vist
lige er tage hjem for at hente børn.) Han fik lyst til at prøve Røst-formatet af på
sin højskole – Den Internationale Højskole. Med hjælp fra os og vores øvelser på
hjemmesiden fik han lavet et intensivt forløb for en håndfuld højskoleelever.

150 Og for et par dage siden fik jeg en sms med ordlyden: “Lige sådan en helt kort
opdatering. Det gik slet og ret helt vildt godt. Som i helt helt vildt godt”.

Det bekræfter mig i at vores tilgang i Røst virker!

155 Engagerede undervisere

Trygge rum

Retoriske værktøjer

Opmærksomme ører

Og små puf der sender talerne op på talerstolen

160 Og udstrakte arme der står klar til at gribe dem, når de har holdt deres tale.

Og når de har holdt den tale er de typisk blevet 10 centimeter højere.

165 Vi er stolte af at vi både omfavner de engagerede, de nysgerrige og dem der føler
sig overhørt.

Som en elev fortalte efter et Røst-arrangement:

170 “Jeg synes det er meget inspirerende, at man bliver gjort modig nok til at tro på,
at det man har på hjerte, det er der også andre mennesker der gerne vil høre. Og
at det faktisk – i rigtig mange situationer – kan give mening at stille sig op og
sige noget af det man ligger inde med. Og at det kan give noget til andre
mennesker”

175 Vi står i en spændende fase af Røst, hvor vi udvikler og gentænker vores projekt.
Den her pris og økonomiske støtte giver os en tro på vigtigheden af vores
arbejde og på at der er plads til og behov for et projekt der styrker unges mod og
evner til at tage ordet.

180 Som sagt var jeg friskolebarn. I høj grad også fordi min far var formand for
friskolen. Han sagde engang til mig: “du fortryder kun de taler du ikke fik
holdt”. Det er en sætning jeg har taget med mig igennem hele livet, det er en
sætning jeg læner mig op ad lige nu og det er en sætning jeg har sagt utallige

gange til vores elever, når de står og er nervøse lige inden de skal op på scenen.

185 Min far døde kort tid efter vi startede Røst, så han er her desværre ikke til vide vi
modtager den her pris – men hold kæft hvor ville han være stolt. Af at vi med
vores Røst-projekt har påvirket den pædagogiske praksis på de frie skoler.

Tak for prisen.

190

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

195

Tags

Takketale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/martin-fehr-therkildsens-tale-ved-rosts-modtagelse-af-hojskolepaedagogisk-pris>

200

205

210

215

220